

Regionaal Scenario Atelier Ondernemers

Deelregio Westfriesland

Datum: 21 januari 2020

Locatie: Gemeentehuis Drechterland in Hoogkarspel

Inleiding:

Dit is het verslag van de bijeenkomst van 21 januari 2020 in het Gemeentehuis van Drechterland. Dit atelier was specifiek gericht op ondernemers. Deze bijeenkomst maakte onderdeel uit van twee regionale bijeenkomsten die gemeenten in Westfriesland organiseerden.

In deze bijeenkomst hebben de deelnemers verkend wat de mogelijke zoekgebieden zijn voor de opwek van grootschalige zon- en windenergie in de deelregio Westfriesland. Dit is gedaan met behulp van scenario's en bouwstenen. De scenario's geven inzicht in de mogelijke keuzes en de effecten daarvan. De scenario's die zijn gebruikt, zijn: (1) Productielandschappen, (2) Lokale kracht, (3) Bestaande e-infrastructuur.

De scenario's zijn gemaakt door de gemeenten, samen met onder meer de provincie, waterschappen, natuur- en milieuorganisaties, energiecoöperaties, bedrijfsleven en de netbeheerder. Ze zijn een middel om met elkaar het gesprek aan te gaan.

Een bouwsteen bestaat uit een bepaalde techniek van energieopwekking (bijv. windmolens), op een plek (bijv. agrarische grond), onder een bepaalde conditie (bijv. langs de snelweg). De bouwsteen heet dan "windmolen op agrarische grond langs de snelweg".

De deelnemers hebben gepraat over de scenario's en welke bouwstenen hun voorkeur hebben. Per scenario hebben ze op de kaart van de gemeente aangegeven waar de bouwstenen kunnen komen en waar zeker niet.

In totaal hebben 23 ondernemers uit de regio Westfriesland deelgenomen aan de bijeenkomst.

Vervolg

De opbrengsten van de lokale bijeenkomsten van de 18 gemeenten in de energieregio Noord-Holland Noord worden verwerkt op een kaart. Hierop wordt aangegeven wat de mogelijke zoekgebieden zijn voor duurzame energieopwekking. Deze kaart vormt de basis van de concept-RES. De concept-RES wordt voor vaststelling aangeboden aan het College van Burgemeester en Wethouders. Na vrijgave door het College worden raadsleden gevraagd naar hun wensen en bedenkingen bij de concept-RES. Ook de deelnemers aan de regionale en lokale bijeenkomsten krijgen de concept-RES toegestuurd en daarmee de mogelijkheid om hun mening te geven.

De concept-RES wordt besproken in regionale en lokale raadsbijeenkomsten, Statenbijeenkomsten en overleggen van de Algemeen Besturen van de waterschappen. Daarnaast zal in mei '20 een regiobreed Noord-Holland overleg worden georganiseerd waarin alle raadsleden, collegeleden, bestuurders, Statenleden, leden van de dagelijks en algemeen besturen van de waterschappen binnen de regio met elkaar in gesprek kunnen gaan.

De concept-RES wordt met alle wensen, bedenkingen en meningen van deelnemers voor doorrekening aangeboden aan het Nationaal Programma RES en het Planbureau voor de Leefomgeving. Als de energieregio groen licht heeft gekregen, wordt per zoekgebied onderzocht wat een concrete plek voor zonneweides en/of windmolens zou kunnen zijn. Hierbij worden inwoners en andere belanghebbenden nadrukkelijk betrokken.

Inhoud:

Beschrijving van de scenario's:	3
Kansen, aandacht-en discussiepunten:	4
Gesprek over de scenario's en bouwstenen:.....	5
Scenario banner:.....	6

Foto 1 & 2: Carrousel langs de drie scenario's.

Beschrijving van de scenario's:

Specifiek voor de deelregio Westfriesland zijn drie scenario's opgesteld, namelijk: (1) Productielandschappen, (2) Lokale kracht en (3) Bestaande e-infrastructuur.

Het scenario **Productielandschappen** focust op de koppelkansen die de energie- en agrarische sector brengen. De uitgangspunten:

- Slimme combinaties van de energie- en agrarische sector, die leiden tot maximale productiviteit.
- Er is een voorkeur voor meervoudig ruimtegebruik.
- Het experimenteel landschap wordt benut voor proeftuinen van energie en teelt.
- De glastuinbouw stapt over op geothermie. De gebouwde omgeving lift waar mogelijk mee.
- Er is een proactieve rol van de overheid samen met grondeigenaren en de netbeheerder.
- De gebouwen worden minimaal geïsoleerd tot energielabel D

Het scenario **Lokale kracht** richt zich op eigenaarschap en het bundelen van lokale krachten. De uitgangspunten:

- De transitie is zichtbaar voor de bewoners en de opwekking gebeurt collectief.
- Er wordt gezocht naar combinaties met aan andere (ruimtelijke of sociale) opgaven die spelen, zoals natuurontwikkeling.
- De bedrijventerreinen zijn een vliegwiel voor de verduurzaming.
- Er is veel aandacht voor besparing. Een slim energiesysteem moet de uitruil van vraag en aanbod in goede banen leiden.
- De gebouwen worden geïsoleerd tot minimaal energielabel A.

In het scenario **Bestaande e-infrastructuur** vormt de huidige elektra infrastructuur het vertrekpunt. De uitgangspunten:

- Er is een maximale benutting van de huidige aansluitcapaciteit en zoveel mogelijk clustering.
- Nieuwe inpassing van zonnenvelden en windturbines vindt plaats waar ruimte is voor nieuwe kabels: langs (water)wegen, het IJsselmeer en het Markermeer
- De opwekking vindt dicht bij de gebruiker plaats.
- Om de elektriciteitsnetten te ontzien worden gebouwen geïsoleerd tot minimaal label B.

Kansen, aandacht-en discussiepunten:

Eén of meerdere deelnemers hebben het volgende gedeeld:

Kansrijke locaties in de regio Westfriesland:

- Het IJsselmeer inzetten voor de opwekking van energie. Deelnemers willen graag dat het Markermeer wordt vrijgehouden.

Opmerkingen m.b.t. de rol van bewoners in de transitie:

- Deelnemers vragen zich af wie straks wie in beweging zet. De energietransitie vraagt om een lange adem en inzet.

Regelgeving en beleid:

- De overheid moet bestaand beleid loslaten, zoals Natura 2000-gebieden, om energieproductie mogelijk te maken.
- Creëer financiële prikkels om windturbines aantrekkelijk te maken voor agrariërs.
- Met regelgeving ervoor zorgen dat één persoon niet heel lang de plaatsing van een windturbine kan tegenhouden.
- Er zijn te weinig incentives bij particulieren doordat de variabele energieprijzen te laag is. Als energie een hogere prijs zou hebben, komen er meer initiatieven met meer draagkracht.
- Regelgeving zo aanpassen dat lokale energie ook aan burens kan worden geleverd, zonder de tussenkomst van energiebedrijven.

Ruimtegebruik:

- Deelnemers vinden dubbel ruimtegebruik zeer belangrijk.
- Zonnepanelen verspreiden over verschillende landschappen, niet alleen concentreren in experimenteel landschap.
- Zonnepanelen plaatsen op datacentra.
- Stroom dicht bij de vraag opwekken.
- Niet alleen grote daken inzetten, ook kleine daken moeten worden meegenomen.

- Waarom geen combinatie zoeken in nieuwe opslag (hallen) van de agrarische sector met zonnepanelen?

Techniek en innovatie:

- De opslag van energie moet beter worden meegenomen in de overwegingen van de RES (en in de scenario's).
- Waterkracht, als alternatief.
- Waterstof, als alternatief.
- Gebruik licht doorlatende zonnepanelen voor kassen.

Gesprek over de scenario's en bouwstenen:

Gesprek over de scenario's:

Er was een algemene voorkeur voor de ambitie van het scenario 'Bestaande e-infrastructuur'. Met dit scenario wordt de meeste opwek gerealiseerd, en dat gebeurt in clusters op een grote schaal, wat zorgt voor een hoger rendement. De ondernemers vonden dat er eerst gekeken zou moeten worden naar de mogelijkheden die bestaan op water, met name op het IJsselmeer. Volgens hen is hiervoor de minste weerstand bij bewoners. Op deze manier kunnen snel en "grote klappen" worden gemaakt. De bestaande regelgeving wordt als een beperking ervaren, vooral de Natura-2000 regelgeving. De ondernemers zagen daarom een belangrijke voorttrekkersrol voor overheden om huidige regelgeving zodanig aan te passen dat bestaand beleid los wordt gelaten, en zowel lokaal als nationaal concessies worden gedaan met betrekking tot bestaand beleid.

Lokale woonkernen en bedrijventerreinen moeten volgens de ondernemers zoveel mogelijk met rust gelaten worden. Hernieuwbare energieopwekking, zeker windturbines, zorgt voor veel discussie en tegenstand.

Overige opmerkingen m.b.t. de scenario's:

- 60% zon op landbouwgrond in 2050 is te veel vinden de deelnemers.
- De deelnemers zien graag dat de factor acceptatie onder lokale stakeholders wordt meegenomen in de verdere uitwerking van de scenario's.

Gesprek over de bouwstenen:

Over bouwstenen met overwegend groene stickers:

- **Zon op daken:** zonnepanelen op alle daken plaatsen, ook op kleine daken. Op minder sterke daken kunnen lichtgewicht zonnepanelen geplaatst worden.
- **Zon op agrarische gronden in het experimenteel landschap:** dit wordt als positief ervaren vanwege de mogelijkheden voor dubbel ruimtegebruik.
- **Zon langs snelwegen:** dit kan gecombineerd worden met geluidschermen.
- **Wind op agrarische gronden in het experimenteel landschap:** wordt als positief ervaren omdat dit vlak bij het water is (minder weerstand van bewoners).

Over gemixte bouwstenen:

- **Zon op agrarische grond rond stadsranden en kernen:**
  - Wel: creatief combineren van energie- en landbouwfunctie.
  - Niet: waardevolle grond niet gebruiken voor energieproductie.
- **Zon op agrarische gronden rondom bedrijventerreinen:**

- Wel: op bepaalde plekken kan het wel.
- Niet: ook bedrijventerreinen moeten met rust gelaten worden omdat anders uitbreidingen bemoeilijkt worden.
- **Zon in romantisch landschap:**
  - Wel: prima als mensen zelf zonnedaken willen leggen.
  - Niet: houd het romantisch.
- **Zon op water:**
  - Wel: alles wat op water kan, hoeft niet in het landschap. Regelgeving moet opgerecht worden.
  - Niet: niet realistisch omwille van Natura 2000-regelgeving.
- **Wind op water in IJsselmeer en overige plekken:**
  - Wel: meest realistische optie want geeft het minste problemen met bewoners.
  - Niet: mag niet wegens Natura 2000-regelgeving.
- **Wind langs spoorwegen:**
  - Wel: een goede locatie, ook kabels kunnen makkelijk aangelegd worden.
  - Niet: gevaarlijk, want in de winter kan ijsvorming ontstaan op de wieken van de turbines, die bij vallen vervolgens het spoor kunnen beschadigen.

Over bouwstenen met overwegend oranje stickers:

- **Wind op agrarische grond rondom woonkernen.**
  - Deze bouwsteen wordt zeer negatief beoordeeld. Deelnemers gaven aan dat wind in de buurt van woonkernen veel discussies (emoties, protesten, ...) oplevert.
  - Bovendien kan je de woonkernen niet meer uitbreiden. Dus de woonkernen moeten met rust gelaten worden.
- **Zon boven snelwegen:** dit is te duur.

Scenario banner:

SCENARIO 1: Productielandschappen				
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon				
Zon op grote daken		2	0	
Zon op agrarische grond:	In het experimentele landschap, ontwikkeling van eiwitrijk voedsel	1	0	
	Boven fruitteelt			X
Wind				
Wind op agrarische grond:	In het traditionele landschap			X
	In het experimentele landschap	1	0	
Repoweren bestaande turbines		1	0	

SCENARIO 2: Lokale kracht				
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon				
Zon op grote daken		1	0	
Zon op agrarische grond:	Rond stadsranden of kernen	1	2	
	Rondom bedrijventerreinen	0	1	
	In het romantische landschap	1	1	
Zon boven parkeerplaatsen				X
Zon op gevels				X
Wind				
Wind op agrarische grond:	Rondom woonkernen	0	6	
	Rondom bedrijventerreinen			X

SCENARIO 3: Bestaande e-infrastructuur				
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon				
Zon op water	IJsselmeer	3	1	
Zon op grote daken		2	0	
Zon op agrarische grond:	Rondom bedrijventerreinen	1	0	
	Dichtbij midden stations			X
	Bij bestaande windparken	1	0	
	Langs spoorwegen	1	0	
	Boven snelwegen	1	2	
Wind				
Wind op water:	Marker- en IJsselmeer, overige plekken	3	1	
	Marker -en IJsselmeer, dichtbij bestaand	1	0	
Wind op agrarische grond:	Rondom onderstations	1	0	
	Langs de spoorweg	2	1	
	Langs de snelweg			X
	Bij bestaande windparken	1	0	
Repoweren bestaande windturbines				X